

12 rokov kontinuálneho medicínskeho vzdelávania na Slovensku

P. Krištúfek¹, J. Gajdošík²

¹ Slovenská lekárska spoločnosť Bratislava, Slovenská republika, prezident prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc.

² Slovenská akreditačná komisia pre kontinuálne medicínske vzdelávanie Bratislava, Slovenská republika, riaditeľ prof. MUDr. Ján Gajdošík, PhD.

Súhrn: Kontinuálne medicínske vzdelávanie (CME) je dôležitou súčasťou súčasnej medicínskej praxe. Po pregraduálnom a postgraduálnom vzdelávaní by každý praktický lekár a špecialista mal pokračovať v CME tak, aby si udržiaval, rozvíjal a zvyšoval svoje vedomosti a odborné zručnosti [1]. V máji roku 2004 bola na základe dohody štatutárnych zástupcov Slovenskej zdravotníckej univerzity, Asociácie lekárskech fakúlt, Slovenskej lekárskej spoločnosti, Slovenskej lekárskej komory a Asociácie súkromných lekárov založená Slovenská akreditačná rada pre kontinuálne medicínske vzdelávanie (SACCME) ako nezisková a nevládna organizácia. V období rokov 2004–2009 sa počet akreditovaných podujatí (vzdelávacích stretnutí, kongresov a konferencií) postupne zvyšoval zo 133 na 938, vrátane autodidaktických testov v medicínskych časopisoch. Od začiatku roku 2009 sú kredity získané lekármi prenášané ročne do databázy Slovenskej lekárskej komory, ktorá je zo zákona zodpovedná za kontrolu procesu CME.

Kľúčové slová: kontinuálne medicínske vzdelávanie – Slovenská akreditačná rada pre kontinuálne medicínske vzdelávanie – počet akreditovaných podujatí

Twelve years of continuing medical education in Slovakia

Summary: Continuing medical education (CME) is an important part of the medical practice today. After the pregraduate and postgraduate education each general practitioner and specialist should follow the CME to maintain, develop or increase the knowledge and professional skills [1]. In May of 2004 a Slovak accreditation council for continuing medical education (SACCME) was established on the base of mutual agreement among statutory representatives of Slovak Medical University, Association of Medical Schools, Slovak Medical Association, Slovak Medical Chamber, and Association of Private Physicians as non governmental non for profit organisations. During the period of 2004–2009, the number of accredited events (educational meetings, conferences and congresses) increased from 133 to 938 including the autodidactic tests in medical journals. From the beginning of 2009, SACCME credits obtained by physicians yearly are being transferred to the database of Slovak medical chamber which is responsible by law for control of CME process.

Key words: continuing medical education – Slovak accreditation council for continuing medical education – number of accredited events

Úvod

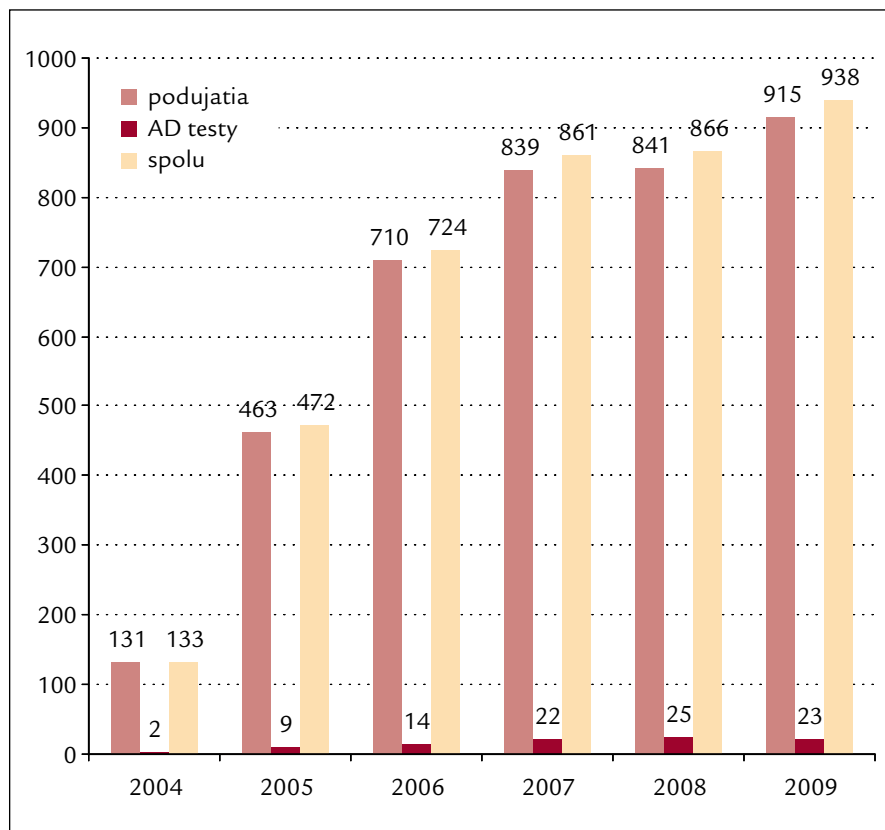
Medicínska profesia má požiadavku sústavného vzdelávania zakotvenú už od čias Hippokrata, ktorý okrem iného od nás vo svojej prísaha žiada udržiavať medicínske znalosti a zručnosti na úrovni doby. Podľa expertov je pri dnešnom, stále rýchlejšom náraste odborných novín takmer polovina lekárskech činností po 5 rokoch už zastaraná. Kontinuálny profesný rozvoj (CPD), ktorý začína prijatím na štúdium medicíny a pokračuje atestáciami so získaním príslušných certifikátov či licencií, by preto mal pokračovať nepretržitým (kontinuálnym) vzdelávaním (CME). Najdlhším obdobím v kariére lekára je prax po získaní špecializácie (30, u nás až 40 rokov),

kedy by mal tak praktický lekár, ako aj špecialista v ambulantnej či v nemocničnej starostlivosti poskytovať svojim pacientom čo najkvalitnejšie služby. V nedávnej minulosti bolo CME ako morálny a etický aspekt ponechané na rozhodnutie lekára. V súčasnom explozívnom raste diagnostických a liečebných metód a možnosti migrácie lekárov sa vo svete dostáva do popredia otázka nielen udržania, ale aj zvyšovania kvality a predovšetkým menej populárna požiadavka kontroly CME [2]. Postgraduálne a kontinuálne vzdelávanie sa prekrývajú v období, kedy lekár po poslednej atestácii zvyšuje svoju odbornosť získaním certifikátov, po kontrole získaných kreditov a po záverečnom pohovore, alebo skúške. Preto

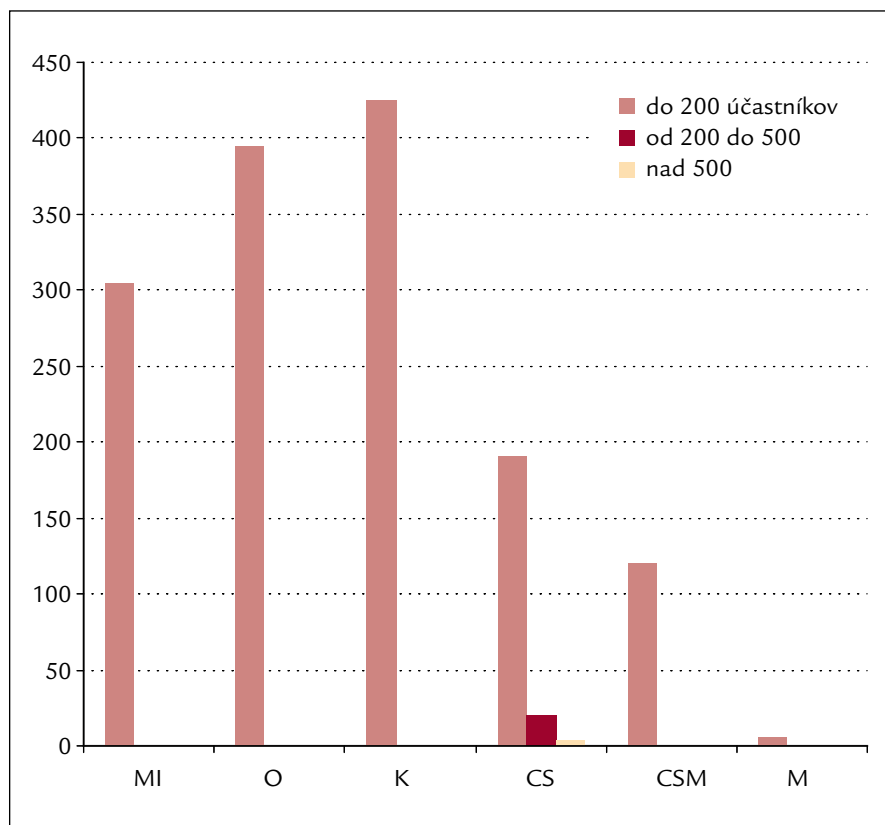
je logická aj požiadavka kontroly pri udržiavaní vedomostí v rámci CME.

Výsledky

Na Slovensku sa problematika CME dostáva do popredia od roku 1990 so vznikom súkromných zdravotníckych služieb, ale prvé konkrétne realizačné kroky uskutočnila Slovenská lekárska komora (SLK) a Asociácia súkromných lekárov (ASL) spolu so Slovenskou lekárskou spoločnosťou (SLS) v roku 1997. Pri určení zodpovednosti pôsobila SLS ako edukačná inštitúcia s dlhodobou tradíciou a skúsenosťami v neinštitucionálnom vzdelávaní a ako garant odbornosti podujatí, SLK ako riadiaci a kontrolný orgán, vzhľadom k legislatíve a k svojej regionálnej štruk-

Obr. 1. Počet podujatí s pridelenými kreditmi SACCME a počet kreditovaných autodidaktických (AD) testov.

Obr. 2. Prehľad podľa úrovni podujatí za rok 2009.

MI – miestna, O – okresná, K – krajská, CS – celoslovenská úroveň, CSM – celoslovenská s medzinárodnou účasťou, M – medzinárodné podujatie

túre. Logickým vyústením snáh bolo založenie Slovenskej akreditačnej rady pre CME (SACCME), ktorá sa skladala zo zástupcov SLK, SLS, SZU, Asociácie lekárskech fakúlt (ALF) a z ASL. Vzhľadom na to, že SACCME vznikla v spolupráci a po dohode s Európskou akreditačnou radou (EACCME), bolo symbolické, že sa nám ju podarilo založiť v období nášho vstupu do EU, v máji roku 2004.

V spolupráci s MZ SR boli postupne upravené hlavné zásady a kritériá pridelovania kreditov tak, aby boli v súlade s EACCME. Základným pravidlom je, že do vzdelávania sa počíta iba dĺžka odbornej (vzdelávacej) prednášky a vyhradenej diskusie, ak táto nie je prezentáciou farmaceutického výrobku, alebo prístroja. Za adekvátne udržiavanie a obnovovanie odbornej spôsobilosti sa považuje dosiahnutie 250 kreditov za 5 rokov (v priemere 50 kreditov za rok). Z nich 100 kreditov predstavuje tzv. nemerateľnú zložku (ktorá sa prisudzuje za samostatné štúdium a výkon praxe) a zostávajúcich 150 kreditov predstavuje merateľnú zložku, ktorú účastník CME proces získava aktívnou, alebo pasívnou účasťou na odborných podujatiach, publikáciami, stážami doma či v zahraničí, alebo vedecko-výskumnou činnosťou [3].

Na obr. 1 uvádzame postupný vzostup počtu podujatí, ktorým boli od 2004 do 2009 pridelené kredity SACCME.

Počet autodidaktických testov, ktoré majú lekári možnosť absolvovať po prečítaní publikácií vo vybraných odborných časopisoch, alebo v súborných publikáciách zostáva posledné 3 roky prakticky na rovnakej úrovni. Dominuje počet podujatí na miestnej (MI), okresnej (O) a krajskej úrovni (K), ktorý je vyšší ako počet celoslovenských (CS), resp. medzinárodných (M) a celoslovenských s medzinárodnou aktivitou (CSM). Naše výsledky poukazujú na fakt, že vzdelávacie aktivity sa dostávajú bližšie k účastníkom vzdelávania a dominujú akcie, ktoré majú menej ako 200 účastníkov (obr. 2). Od minulého roku sa na stránke www.saccme.sk

Tab. 1. Odborné zameranie podujatí, ktorým boli v roku 2009 pridelené kredity SACCME.

vnútorné lekárstvo	501	lekárska genetika	13
všeobecné lekárstvo	485	pediatrická endokrinológia	13
kardiológia	383	pediatrická urgentná medicína	13
oftalmológia	116	plastická chirurgia	12
diabetológia	115	úrazová chirurgia	12
geriatria	110	pediatrická imunológia a alergológia	12
všeobecná pediatria	99	posudkové lekárstvo	12
dermatovenerológia	99	detská psychiatria	10
klinická imunológia a alergológia	98	algeziológia	9
gynekológia a pôrodnictvo	95	andrológia	9
psychiatria	89	neonatológia	9
neuroológia	81	revízne lekárstvo	9
všeobecná chirurgia	77	klinická mikrobiológia	8
gastroenterológia	76	služby zdravia pri práci	8
nefrológia	72	gastroenterologická chirurgia	7
pneumológia a ftizeológia	66	mamológia	7
anestézia a intenzívna medicína	55	reprodukčná medicína	7
otorhinolaryngológia	54	gynekologická urológia	6
urológia	50	pediatrická neuroológia	6
ortopédia	46	detská chirurgia	5
všeob. starostlivosť o deti a dorast	42	klinická biochémia	5
verejné zdravotníctvo	41	pracovné lekárstvo	5
epidemiológia	39	pediatrická hematológia a onkológia	5
patologická anatómia	38	pediatrická otorhinolaryngológia	5
endokrinológia	37	psychiatrická sexuológia	5
klinická onkológia	36	hrudníková chirurgia	4
preventívne prac. lek. a toxikológia	32	klinická farmakológia	4
angiológia	31	ortopedická protetika	4
infektológia	29	pediatrická anesteziológia	4
reumatológia	29	neurochirurgia	3
onkológia v gynekológii	29	gynekologická sexuológia	3
výchova k zdraviu	29	klinické pracovné lekárstvo	3
hygiena výživy	28	paliatívna medicína	3
hygiena detí a mládeže	26	pediatrická intenzívna medicína	3
hygiena ŽP	26	ultrazvuk v gynekológii	3
hematológia a transfuziológia	24	maxilofaciálna chirurgia	2
hepatológia	24	medicína drogových závislostí	2
pediatr. pneumológia a ftizeológia	23	pediatrická gastroenterológia	2
kardiouchirurgia	22	pediatrická reumatológia	2
onkológia v chirurgii	22	telovýchovné lekárstvo	2
neuropsychiatria	19	zdravotnícka ekológia	2
gerontopsychiatria	19	nukleárna medicína	1
cievna chirurgia	18	tropická medicína	1
laboratórna medicína	18	akupunktúra	1
radiačná onkológia	18	materno-fetálna medicína	1
rádiológia	18	medicínska informatika	1
súdne lekárstvo	16	ochrana zdravia pred ioniz. žiarením	1
fyziatria, balneológia a lieč. rehabilit.	15	pediatrická kardiológia	1
onkológia v urológii	15	pediatrická oftalmológia	1
pediatrická infektológia	14		
pediatrická nefrológia	14	SPOLU	3 824

saccme.sk objavuje mesiac vopred denne aktualizovaný zoznam podujatí a počet kreditov CME, ktoré môže získať účastník podujatia. Účastník vzdelávania má tak možnosť vybrať si podujatie podľa svojho zamerania a tiež podľa miesta bydliska.

Najväčší počet vzdelávacích podujatí je orientovaný na témy z oblasti vnútorného a všeobecného praktického lekárstva, kardiológie, oftalmológie, diabetológie a geriatrickej (tab. 1). V tabuľke sú použité údaje, ktoré poskytujú organizátori podujatí v žiadosti o pridelenie kreditov pre väčšinou polytématické podujatia, týkajúce sa viacerých špecializácií, resp. subspecializácií, uvádzaných podľa Sústavy špecializačných odborov v kategórii lekár (Nariadenie vlády SR č. 322/2006 Z.z., príloha 1).

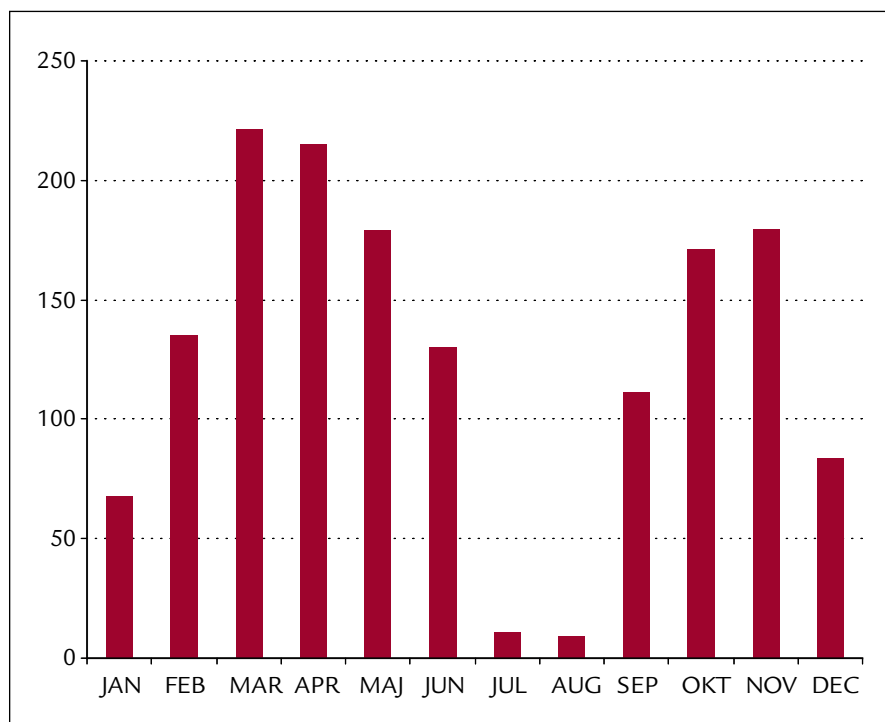
Na obr. 3 uvádzame počty vzdelávacích podujatí podľa termínov ich konania v roku 2009. V súlade so zahraničím je zreteľná koncentrácia podujatí na február až jún a na september až november.

Záver

Našou snahou je vytvoriť také prostredie, aby sústavné (SV) alebo kontinuálne vzdelávanie (CME) spĺňalo požiadavky, ktorými sú najmä:

1. cielený edukačný charakter (podľa profesii)
2. adekvátna odborná úroveň (často sú prínosnejšie prezentácie lokálnych expertov ako pedagógov, neoboznámených s konkrétnymi problémami v praxi)
3. eliminovanie konfliktu záujmov (nezávislosť od firemných záujmov)
4. všeobecná dostupnosť, predovšetkým pre lekárov pracujúcich ďaleko od centier
5. dostatočný počet akceptovateľných akcií

Sme si vedomí, že dosiahnutie uvedených požiadaviek je závislé nielen od nastavených pravidiel, ale aj od individuality a etickej výbavy účastníkov vzdelávania, pri ktorej akékoľvek kontrolné mechanizmy môžu pôsobiť skôr

Obr. 3. Kreditované podujatia podľa termínov konania v roku 2009.

demotivujúco. Počas prvých 6 rokov (1997–2004), pred založením SACCME, prevládala viac živelná snaha o hodnotenie podujatí pomocou bodov, od nášho vstupu do EU a založenia SACCME

v roku 2004 sa pridelovanie kreditov stalo postupne tak pre organizátorov, ako aj garantov podujatí prostriedkom na zvyšovanie kvality a zvyšovania záujmu a atraktivity pre účastníkov vzde-

lávania. Pevne veríme, že tento proces bude pokračovať. Za mimoriadne dôležitú považujeme úpravu vzťahu medzi organizátormi podujatí a sponzorujúcimi firmami, bez ktorých by väčšinu podujatí nebolo možné organizovať. Sme úprimne radi, že väčšina predstaviteľov farmaceutických a prístrojových výrobcov v súlade s trendom CMI vo svete má snahu nie diktovať podmienky, ale spolupracovať na zvyšovaní kvality vedecko-vzdelávacích podujatí.

Literatúra

1. Harvey L. Continuing Medical Education and Professional Development in Europe. Brussels: UEMS 2008.
2. Fras Z, Destrebecq F et al. Building on solid foundations to improve specialist healthcare for European citizens. Brussels: UEMS 2008.
3. Gajdošík J. Kontinuálne medicínske vzdelávanie (CME) v SR. Bratislava: SACCME 2008.

prof. MUDr. Peter Krištúfek, CSc.
www.sls.sk
e-mail: peter.kristufek@szu.sk

Doručeno do redakcie: 11. 6. 2010

Česká obezitologická spoločnosť a Bariatrická sekce ČSHS a ČOS ČLS JEP
ve spolupráci s Traumatologicko-ortopedickou sekcií České asociace sester

pořádá

celostátní konferenci s mezinárodní účastí

Obezitologie & bariatrie 2010

14.–16. října 2010

České Budějovice, Kongresové centrum Bazilika

Informace na www.gsymposion.cz a www.obesitas.cz